

MUSIIKKI KUULUU KAIKILLE

- musiikki työvälineenä vanhustyössä

Sanna Lahtinen ja Liisa Äijö, Kanta-Hämeen POLKKA -hanke 2009 – 2011

Oppaan kirjoittaja:

Sanna Lahtinen ja Liisa Äijö

Kuvittaja:

Tuula Autio

Tekstintoimittaja:

Maarit Huovinen

Kanta-Hämeen POLKKA -hanke 2009 – 2011
(Palvelujen, osaamisen ja laadun kehittäminen
Kanta-Hämeessä asiakaslähtöisesti)

Väli-Suomen IKÄKASTE – ÄLDRE-KASTE -hanke,
2009-2011

Lisätietoja:

www.ikakaste.fi

Toimintamalli liittyy seuraaviin eri hankkeiden tavoitteisiin:

Väli-Suomen IKÄKASTE – ÄLDRE-KASTE –hanke

Tavoite 3: Hankkeen kautta tarjotaan mahdollisuuksia elinympäristön kehittämiseen ikäihmisten toimintakykyä ja hyvinvointia tukevaksi huomioiden esteettömyys ja virikkeellisyys.

Tavoite 4: Henkilöstön osaamisen vahvistaminen ja henkilöstön saataavuuden turvaaminen luovat mahdollisuudet ammatillisen henkilöstön tehtävärakenteen uudistamiselle ja riittävälle mitoitukselle.

POLKKA-hanke

Tavoite 1: Ikäihmisten laatusuosituksen mukainen palvelurakenteen muutos

Tavoite 2: Hyvinvointia ja terveyttä edistävä ja ylläpitävä elinympäristö

Sisälllys

Tavoite ja miten siihen pyritään

Lähtökohdat eli musiikin merkityksen oivaltaminen hoitotyössä

Toimintamallin vaiheet – toiminnan kuvaus ja toimenpiteet

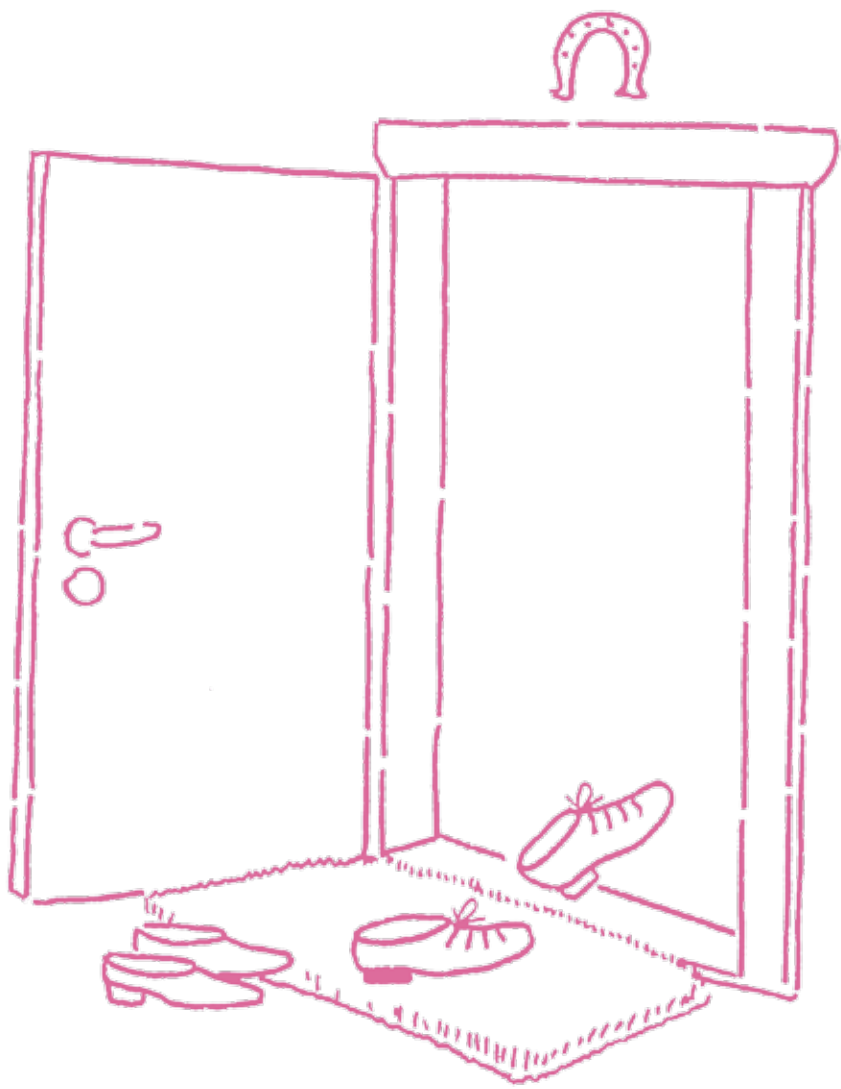
- 1. vaihe: Musiikin vaikutus ja käyttö hoitotyössä*
- 2. vaihe: Kouluttajan ohjaama musiikkitoimintaryhmä*
- 3. vaihe: Koulutettavien ohjaama musiikkitoimintaryhmä*
- 4. vaihe: Koulutuksen yhteenveto*

Resurssit eli tarvittavat voimavarat, materiaalit ja aika

- Henkilöstöresurssit
- Aineelliset resurssit ja materiaalit
- Aikataulu, erityisosaaminen

Toimintamallin toteutuessa saavutettavissa olevat hyödyt

Tavoite ja miten siihen pyritään

Tämän toimintamallin päämääränä on musiikkitoimintakoulutuksen järjestäminen ja toteuttaminen. Musiikki on tärkeä ja helposti käyttöön otettava viriketoiminnan muoto. Päämääränä on musiikin terapeuttinen käyttö hoitotyössä. Musiikkitoimintaryhmät ovat vanhustenryhmiä, joita voidaan järjestää (ohjata) palveluasumisyksiköissä ja päivätoiminnassa.

Tavoitteena on tuoda musiikkia vanhusten hoitotyöhön ja luoda pysyvä hoitajien itsensä ohjaama musiikkitoimintaryhmä jokaiseen yksikköön. Tähän pyritään järjestämällä musiikkitoimintakoulutusta eli paneutumalla musiikin hoitavaan merkitykseen sekä ohjaamalla käyttämään ja tuottamaan erilaista musiikkia. Koulutuksen aikana käydään läpi musiikin terapeuttista käyttöä hoitotyössä vanhustenryhmissä, palveluasumisyksiköissä ja päivätoiminnassa.

Lähtökohdat eli vertaisohjatun kerhotuen merkitys

Vanhuspalveluissa virikkeellisyyttä ja toimintakykyä tulee tukea monin eri tavoin. Musiikin käyttö hoidossa on yksi hyvä esimerkki tästä. Siksi musiikin käyttöä palveluyksiköissä tulisi lisätä ja rohkaista työntekijöitä musiikkitoiminnan ohjaamiseen ilman yksikön ulkopuolista musiikin osaajaa.

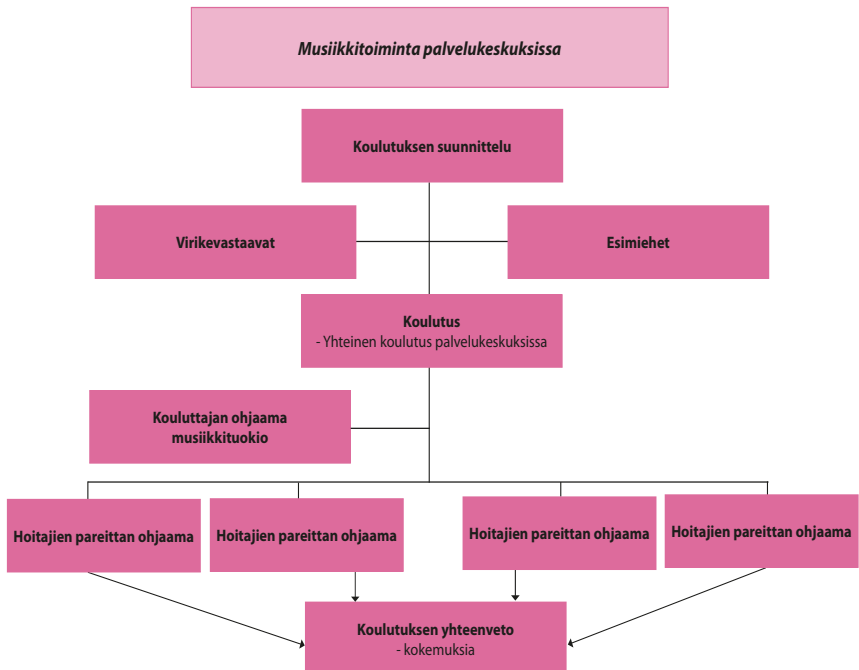
Musiikin merkityksen oivaltaminen hoitotyössä avaa uusia mahdollisuuksia. Musiikki pitäisi ottaa yhdeksi hoitajien työvälineeksi – ja käynnistää jokaiseen hoitoyksikköön säännöllinen musiikkitoimintaryhmä.

Tässä esiteltävän toimintamallin lähtökohtana on musiikin tuominen yhdeksi *arjen aktiivoinnin välineeksi*. Musiikkitoiminta on helposti toteutettavissa, mutta vähän käytetty työväline. Kognitiivisten kykyjen heikentyessä musiikkia voidaan käyttää kommunikaation välineenä.

Toimintamallin neljä vaihetta

1. Musiikin vaikutus ja käyttö *hoitotyössä*
2. *Kouluttajan* ohjaama musiikkitoimintaryhmä
3. *Koulutettavien* ohjaama musiikkitoimintaryhmä
4. Koulutuksen *yhteenvedo*

Toimintamallin vaiheet – toiminnan kuvaus ja toimenpiteet

1. vaihe: Musiikin vaikutus ja käyttö hoitotyössä

Koulutukseen valitaan joka yksiköstä tai osastolta vähintään kaksi henkilöä. Koulutus alkaa perehdyttämällä osallistujat musiikin vaikutuksiin ja kertomalla musiikin terapeuttisesta käytöstä hoitotyössä.

Jos samasta palvelukeskuksesta, yksiköstä tai kunnasta on useampia koulutettavia, niin kaikki voivat osallistua tähän luentotilaisuuteen yhtä aikaa.

Koulutus lisää musiikkiin liittyvää tietoa ja rohkaisee käyttämään sitä. Helpposti toteuttava musiikkitoiminta tuodaan näin vanhusten arkea, osaksi laadukasta hoitotyötä.

2. vaihe: Kouluttajan ohjaama musiikkitoimintaryhmä

Koulutus sisältää esimerkin toiminnasta eli kouluttaja saapuu jokaisen koulutettavan työparin omaan yksikköön ja ohjaa siellä malliksi musiikkiin perustuvan toimintatuokion. Tätä varten koulutettava työpari kokoaa yksikkönsä vanhuksista ryhmän, jolle musiikkitoimintaryhmä pidetään. Koulutettavat hoitajat seuraavat musiikkituokion kulkua ja toimivat tarvittaessa avustajina.

3. vaihe: Koulutettavien ohjaama musiikkitoimintaryhmä

Luentoja kuunnelleet ja malliksi järjestettyyn musiikkitoimintaryhmään osallistuneet hoitajat siirtyvät seuraavaksi koulutuksen 3. vaiheeseen. Nyt he ohjaavat itsenäisesti työpareittain omassa yksikössään musiikkitoimintaryhmän ja kirjaavat kokemuksensa muistiin.

Ryhmää ohjatessaan hoitajat soveltavat koulutuksesta saamiaan valmiuksia – ja jokainen hoitaja käyttää hyväkseen omia musiikkiin liittyviä vahvuuksiaan ja luovuuttaan.

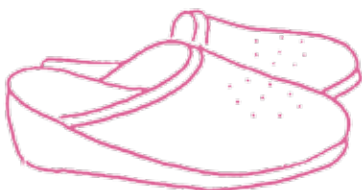

4. vaihe: Koulutuksen yhteenveto

Lopuksi järjestetään kaikille koulutetuille yhteinen ”koulutuksen purku”, jossa keskustellaan kokemuksista ja esitellään vielä joitakin uusia musiikkitoiminnan käytännön menetelmiä.

Koulutuksen jälkeen on saavutettu mm. seuraavia hyötyjä:

- Hoitajilla on tietoa musiikin vaikuttavuudesta vanhusten hoitotyössä ja he ovat motivoituneita musiikin käyttämiseen omassa yksikössään.
- Palvelutalojen eri yksiköiden välillä on yhteistoimintaa: musiikkiryhmiä suunnitellaan yhdessä ja materiaaleja vaihdetaan.
- Saadaan luotua pysyvä (viikoittainen) hoitajien ohjaama musiikki-toimintaryhmä – ja se on juurrutettu jokaiseen hoitoyksikköön.

Resurssit eli tarvittavat voimavarat, materiaalit ja aika

Henkilöstöresurssit

Musiikkitoiminnan herättämiseksi ja musiikin saamiseksi hoitajien työvälineeksi vanhustyössä tarvitaan eri tahojen ymmärrystä, yhteistyötä ja luovuutta.

Koulutusta ja toiminnan toteutusta varten tarvitaan:

- kouluttajaksi musiikkitoiminnan ammattilainen
- jokaisesta yksiköstä työparit
- esimiehiltä tukea toimintaan

Aineelliset resurssit ja materiaalit

Koulutuksen onnistumiseksi on hyvä varata käyttöön mm.:

- cd-levyjä
- muistelukortit
- laulujen sanoja ja nuotteja
- videotykki ja tietokone
- palautelomakkeita koulutuksesta kysyttäessä

Aikataulu, erityisosaaminen

Uuden työvälineen – musiikin – käyttöön ottaminen eli koulutuksen järjestäminen kannattaa suunnitella huolella. Kaikkiaan koulutuksen toteuttamiseen on syytä varata 1 – 2 kuukautta. Hoitajien koulutukseen lasketaan kuluvan yhteensä 5,5 tuntia työparia tai yksikköä kohti.

Hoitajien koulutuksen kokonaisaika jakautuu seuraavasti:

- luennot, perehdytys 1,5 h
- kouluttajan ohjaama musiikkiryhmä 1 h
- hoitajien itsenäisesti ohjaama musiikkiryhmä 1 h
- koulutuksen purku ja yhteenveto 1,5 h

Erityisosaaminen

- koulutuksen toteuttaa musiikkitoiminnanohjaaja

Toimintamallin toteutuessa saavutettavissa olevat hyödyt

- Musiikkitoiminta tuo vaihtelua ja virkistystä ikääntyneiden päiviin ja elämään
- Hoitajilla on käytössään välineitä aktivoida ja tukea ikääntyneiden toimintakykyä
- Erityisesti muistisairaiden kanssa on löydetty uusia tapoja kommunikoida musiikin avulla
- Hoitajan kyetessä vetämään musiikkituokioita ei aina tarvita ulkopuolisia vetäjiä vaan tuokioita voidaan toteuttaa silloin, kun se parhaiten sopii hoitajille ja asukkaille.

KASTE

HÄMEENLINNAN KAUPUNKI
Hyvä arki asuu Hämeenlinnassa